

MEDITATSIOONID ESIMESEST FILOSOOFIAST*

Katkendid

René Descartes

Tõlkinud Marju Lepajõe

TEINE MEDITATSIOON

Inimvaimu loomusest: et ta on tuntum¹ kui keha

Sattusin eilse meditatsiooni peale² sedavõrd suurtesse kahtlustesse, et ma ei suuda neid enam unustada, ometi ei näe ka, kuidas neile lahendust leida; otsekui oleksin ootamatult langenud sügavasse veekeerisesse ja nii segaduses, et ei suuda jalga põhja panna ega mitte ka pinnale välja ujuda. Üritan siiski ja püüan uuesti minna sama teed mis eilegi – seega jättes kõrvale kõik, mis vähimalgi määral kahelda laseb, täpselt nii, nagu oleksin teada saanud, [1642] et see on üldse vale; ja lähen edasi, seni kui jõuan mingi kindla teadmiseni, või siis kindla teadmise asemel vähemalt selleni, et mingit kindlat teadmist ei ole. Archimedes ei otsinud midagi muud kui üksnes punkti, mis oleks püsiv ja liikumatu, selleks et liigutada paigast kogu maad; tuleb loota midagi niisama suuri, kui leiaksin kasvõi midagi vähimalgi määral kindlat ja kõigutamatut.

Niisiis eeldan, et kõik, mida ma näen, on võlts; usun, et mitte miski sellest, mida valelik mälu esile toob, pole kunagi eksisteerinud; meeli ei ole mul üldse; keha, kuju, ulatus, liikumine ja koht on kimäärid. Mis siis tõeks jääb? Võib-olla üksnes see, et mitte miski pole kindlalt teada.

Ent kust ma tean, et kõigest äsja loendatust pole olemas midagi erinevat, mille puhul mingit võimalust kahelda ei ole? Kas pole olemas kedagi Jumalat – või ükskõik mis muu nimi talle anda – kes saadab minu sisse³ needsamad mõtted? Aga miks ma peaksin seda arvama. kui võiksin ehk isegi olla nende mõtete autor? Kas pole ma siis vähemasti ise miski? Aga ma ju ütlesin just äsja, et mul pole mingeid meeli ega mingit keha. Ometi takerdun siinkohal: sest mis sellest tuleneb? Kas olen nii seotud keha ja meelte külge, et ma ilma nendeta olemas olla ei saa? Ent ma olen ennast veennud, et maailmas üldse midagi ei ole, ei taevast, ei maad, ei vaime [mentes], ei kehi; kas järelikult ei ole ka mind olemas? Vastupidi, kindlasti ma olin, kui ennast veensin⁴. Ent on keegi pettur ülimalt võimas, ülimalt kaval, kes mind alati sihikindlalt eksitab. Seega olen kahtlemata olemas ka mina, kui ta eksitab mind; ja eksitagu palju tahab, ta ei saavuta siiski iialgi, et ma oleksin eimiski, niikaua kuni ma mõtlen, et ma miski olen. Niisiis, olles kõike järele kaalunud küllaldaselt ja enamgi veel, tuleb lõpuks jõuda otsusele, et see, mida ütlesin: *mina olen, mina eksisteerin, on paratamatult tõde, kui ma seda iganes sõnas väljendan või vaimuga haaran.*

Comment [L1]: põhiväide

* Tõlgitud *Renati Des Cartes. Meditationes De Prima Philosophia, In quibus Dei existentia, & animae humanae à corpore distinctio, demonstrantur. Meditationes II, VI. (Oeuvres de Descartes. Publ. Par Ch. Adam & P. Tannery. Vol. VII Paris: Léopold Cerf, 1904; p. 23-34, 71-90).*

¹ Descartes'i autoriseeritud prantsuse tõlkes (1647 Louis Charles d'Albert): *est plus aisé à connaître* "kergemini tunnetatav". *Siin ja edaspidi tõlkija märkused.*

² Eelnev, esimene meditatsioon käesolevas teoses, pealkirjastatud: "Sellest, milles on võimalik kahelda".

³ Prantsuse versioon: "...saadab minu vaimusse".

⁴ Prantsuse versioon: "...või üldse millestki mõtlesin".